

Spain in the Fifteenth Century 1369-1516. Essays and Extracts by Historians of Spain.
Edited by Roger Highfield. Stratum Series, general editor J. R. Hale. Macmillan,
London and Basingstoke 1972. 488 s. £ 6.00.

Stratum-serien, hvoraf et bind tidligere har været omtalt i dette tidsskrift (bd. 75, s. 225 f.), viser sig igen med det, der her skal omtales, at være en vellykket bestræbelse på at gøre forskningsresultater, som er spredt omkring i tidsskrifter eller som kun foreligger på mærkelige, udenlandske sprog (set fra seriens udgiverland, England), tilgængelige for engelskkyndige. Standarden er høj hvad angår redaktørernes ekspertise, kriterier for udvælgelsen og udstyr med indledning og bibliografier.

Den tidsmæssige afgrænsning for dette bind om Spanien må således ses som udtryk for et velmotiveret ønske fra redaktionens side om at anviser nye veje til indsigt. Forskningen har traditionelt sat et stort skel ved rigernes forening under Ferdinand og Isabella, og de katolske monarker er for de fleste kommet til at stå som den store begyndelse, mens den forudgående periode med de forvirrede forhold under borgerkrigene i Kastilien og de politiske stridigheder i Aragonien er blevet betragtet som – med Roger Highfields ord – »a meaningless night«. Nu har man altså ønsket at skabe et andet synsfelt ved at sætte andre tidsgrænser end de sædvanlige. Udgangspunktet er for så vidt stadig dynastisk som 1369 er det år, da Trastámara-dynastiet kom til i Kastilien, men ved samme tid gjorde også andre faktorer sig gældende. Efter Alfonso XI's sejr over maurerne ved Salado i 1340 fulgte en lang stilstand i den kristne erobringskrig, og omkring denne tid begyndte en økonomisk nedgang, der navnlig i Catalonien udviklede sig til en krise, der først var overvundet ved slutningen af den periode, bindet dækker.

Næsten alle de 14 afsnit i bogen er skrevet inden for de sidste 20 år af Spaniens førende eksperter. Blandt de bidrag, der nok vil påkalde sig mest udbredt interesse, er de to sektioner med uddrag af J. Vicens Vives' pionerarbejde, *Historia Económica de España*. Ud fra Stratum-seriens ovennævnte målsætning kan de siges at være blevet gjort overflødige ved at hele værket under arbejdet med bogen er blevet oversat til engelsk (*An Economic History of Spain*, Princeton University Press 1969), men for den emnemæssige balance i bogen er de vigtige. Vives beskæftiger sig bl. a. med årsagerne til ovennævnte krise i Catalonien og tolker i den sammenhæng oprettelsen af Barcelonas første bank, *Taula de Canvi* (1402), som et krisefænomen, et udslag af »financiell konservatisme«, der ses som en af de væsentligste årsager til krisen overhovedet. I forbindelse med økonomien under Ferdinand og Isabella behandler uddragene en række af de mere omstridte spørgsmål: virkningerne af jødernes uddrivelse i 1492, befolkningens fordeling, ejendomsforhold, fåreavl og *Mesta* contra agerdyrkerne, de kastilianske byerhvervs stagnation og de katolske monarkers »merkantilistiske« politik.

De øvrige bidrag omhandler fortrinsvis politisk og dynastisk historie samt institutionshistorie, og samlingen er interessant også ved at være en slags status over, hvad spanske historikere overhovedet beskæftiger sig med. Som bindets redaktør gør opmærksom på, er det ikke ret længe siden det kun ville have været muligt at gentage en flere gange tidligere givet fremstilling af den politiske historie, og der er altså i løbet af de sidste par årtier gjort fremskridt i retning af en noget bredere forskning. Men det fremgår også, at spansk middelalderforskning som helhed slet ikke har holdt trit med udviklingen på tilsvarende felter i f.eks. Frankrig hvad angår rigdom på emner og angrebsvinkler og dybdeboring i grundlæggende samfundsrelationer. Årsagerne hertil er det næppe nødvendigt at nævne.

Alex Wittendorff